

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สภาพพื้นฐานทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานในครอบครัวที่ทำการปลูกข้าว การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

N = 100						
สภาพทั่วไปทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
เพศ						
ชาย	84	84.0				
หญิง	16	16.0				
อายุ (ปี)			33	67	47.19	7.9043
≤ 40	24	24.0				
41-50	41	41.0				
51-60	29	29.0				
61 ปีขึ้นไป	6	6.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 100

สภาพทั่วไปทางสังคม	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
การศึกษา						
ประถมศึกษา	76	76.0				
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	10.0				
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ป.ว.ช.	7	7.0				
ป.ว.ส.	6	6.0				
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	2.0				
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (คน)			3	8	4.87	1.0792
≤ 3	7	7.0				
4	32	32.0				
5	36	36.0				
6 คนขึ้นไป	25	25.0				
แรงงานในครอบครัว (คน)			2	6	2.55	0.8453
2	61	61.0				
3	28	28.0				
4	8	8.0				
5 คนขึ้นไป	3	3.0				
การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร						
กลุ่มเกษตรกร	5	5.0				
สหกรณ์การเกษตร	3	3.0				
ร.ก.ส.	25	25.0				
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	7	7.0				
ร.ก.ส.และกลุ่มเกษตรกร	60	60.0				

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปทางด้านสังคมของเกษตรกร
ดังนี้

1.1.1 เพศ

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.0) เป็นเพศชาย และมีเพียงส่วนน้อย
(ร้อยละ 14.0) เป็นเพศหญิง

1.1.2 อายุ

เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 41.0) มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี
รองลงมาร้อยละ 29.0 และร้อยละ 24.0 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี และมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ
40 ปี ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 6.0) มีอายุมากกว่า 60 ปี โดยผู้มีอายุน้อยที่สุด 33 ปี
สูงสุด 67 ปี และอายุเฉลี่ย 47.19 ปี

1.1.3 ระดับการศึกษา

เกษตรกรส่วนมาก (ร้อยละ 76.0) จบชั้นประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 10
ร้อยละ 7.0 ร้อยละ 6.0 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จบชั้น ปวช./ ปวส. ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 1.0) จบปริญญาตรี

1.1.4 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

เกษตรกรกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 36.0) มีสมาชิกในครอบครัว 5 คน
รองลงมาร้อยละ 32.0 และร้อยละ 25.0 มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน และมีสมาชิกในครอบครัว
6 คนขึ้นไป ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 7.0) มีสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่าหรือ
เท่ากับ 3 มีสมาชิกในครอบครัว ตั้งแต่ 3 คน สูงสุด 8 คน และมีสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย
4.87 คน

1.1.5 แรงงานในครอบครัว

เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 61.0) มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน
รองลงมาร้อยละ 28.0 ร้อยละ 8.0 มีแรงงานในครอบครัว 3 คน มีแรงงานในครอบครัว 4 คน
ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 3.0) มีแรงงานในครอบครัว 5 คนขึ้นไป มีแรงงานใน
ครอบครัวตั้งแต่ 2 คน สูงสุด 6 คน และมีแรงงานในครอบครัว เฉลี่ย 2.55 คน

1.1.6 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร

เกษตรกรกว่าสองในสาม (ร้อยละ 60.0) เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และ
ร.ก.ส. รองลงมาร้อยละ 25.0 ร้อยละ 7.0 และร้อยละ 5.0 เป็นสมาชิก ร.ก.ส. เป็นสมาชิกกลุ่ม
ส่งเสริมอาชีพ และกลุ่มเกษตรกร ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 3.0) เป็นสมาชิก
สหกรณ์

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพครอง แหล่งเงินทุน เครื่องจักรกลการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ลักษณะการถือครองพื้นที่ พื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ต้นทุนในการผลิตข้าว ผลผลิตเฉลี่ย ผลผลิตทั้งหมด ราคาจำหน่ายข้าว รายได้จากข้าว และการจำหน่ายผลผลิตข้าว จากการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

N = 100		
สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพครอง		
เลี้ยงสัตว์	15	15.0
รับจ้าง	24	24.0
เลี้ยงสัตว์และรับจ้าง	61	61.0
แหล่งเงินทุน		
ของตนเอง	15	15.0
กู้ ธ.ก.ส.	18	18.0
ของตนเองและ ธ.ก.ส.	67	67.0
เครื่องจักรกลการเกษตร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รถไถเดินตาม	10	10.0
รถไถเดินตามและเครื่องสูบน้ำ	65	65.0
รถไถเดินตามและเครื่องพ่นสารเคมี	25	25.0

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 100

สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด (ไร่)			4	42	17.87	7.6523
≤ 10	22	22.0				
11 – 15	24	24.0				
16 – 20	28	28.0				
21 – 25	11	11.0				
26 ไร่ขึ้นไป	15	15.0				
ลักษณะการถือครองพื้นที่						
ของตนเอง	100	100.0				
พื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 (ไร่)			4	16	8.09	2.5901
≤ 5	29	29.0				
6 – 10	68	68.0				
11 – 15	2	2.0				
16 ไร่ขึ้นไป	1	1.0				
ต้นทุนในการผลิตข้าว (บาท/ไร่)						
1,675	100	100.0	1,675	1,675	1,675	-
ผลผลิตเฉลี่ย (กิโลกรัม/ไร่)						
390 – 400	41	41.0	390	430	409.01	9.9833
401 – 410	21	21.0				
411 – 420	29	29.0				
421 ขึ้นไป	9	9.0				
ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)			1,245	6,592	3,307.87	1,093.1995
≤ 2,000	14	14.0				
2,100 – 3,000	25	25.0				
3,100 – 4,000	30	30.0				
4,100 – 5,000	28	28.0				
5,000 ขึ้นไป	3	3.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

N = 100

สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
ราคาจำหน่ายข้าว (บาท/กิโลกรัม)			9	9	9	-
9	100	100.0				
รายได้จากข้าว (บาท/ปี)			11,205	369,000	33,313.23	35,292.3311
≤ 20,000	29	29.0				
20,001 – 25,000	10	10.0				
25,001 – 30,000	7	7.0				
30,001 – 35,000	51	51.0				
35,001 ขึ้นไป	3	3.0				
แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าว						
เกษตรกรทั่วไป	74	74.0				-
กลุ่มเกษตรกร	26	26.0				

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร
ดังนี้

1.2.1 อาชีพรอง

เกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 61.0) เลี้ยงสัตว์และรับจ้างเป็นอาชีพรอง รองลงมาร้อยละ 24.0 รับจ้างเป็นอาชีพรอง และมีจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 15.0) เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง

1.2.2 แหล่งเงินทุน

เกษตรกรกว่าสองในสาม (ร้อยละ 67.0) ใช้ทุนตนเองและกู้ ธ.ก.ส. เป็นทุนในการทำนา รองลงมาร้อยละ 18.0 และร้อยละ 15.0 ใช้ทุนจาก ธ.ก.ส. และใช้ทุนตนเองในการทำนา ตามลำดับ

1.2.3 เครื่องจักรกลการเกษตร

เกษตรกรกว่าสองในสาม (ร้อยละ 65.0) มีรถไถเดินตามและเครื่องสูบน้ำเป็นเครื่องจักรกลการเกษตร รองลงมาร้อยละ 25.0 มีรถไถเดินตามและเครื่องพ่นสารเคมีเป็นของตนเอง และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 10.0) มีรถไถเดินตามเพียงอย่างเดียวเป็นเครื่องจักรกลการเกษตร

1.2.4 พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด

เกษตรกรเกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 28.0) มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 16 – 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 24.0 ร้อยละ 22.0 มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 11 – 15 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ และร้อยละ 15.0 ร้อยละ 11.0 มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 26 ไร่ขึ้นไป และมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 21 – 25 ไร่ และเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดต่ำสุด 4 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดสูงสุด 42 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 17.87 ไร่

1.2.5 ลักษณะการถือครองพื้นที่

เกษตรกรทั้งหมดมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

1.2.6 พื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105

เกษตรกรกว่าสองในสาม (ร้อยละ 68.0) มีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ประมาณ 6 – 10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 29.0 มีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ไร่ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 2.0 และร้อยละ 1.0) มีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ประมาณ 11 – 15 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 16 ไร่ขึ้นไป ตามลำดับ เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ต่ำสุด 4 ไร่ สูงสุด 16 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 8.09 ไร่

1.2.7 ต้นทุนการผลิตข้าว

เกษตรกรทั้งหมด (ร้อยละ 100.0) ใช้ต้นทุนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 จำนวน 1,675 บาทต่อไร่

1.2.8 ผลผลิตเฉลี่ยข้าวขาวดอกมะลิ 105

เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 41.0) ได้ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 400 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 29.0 และร้อยละ 21.0 ได้ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยระหว่าง 411-420 กิโลกรัมต่อไร่ และได้ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยระหว่าง 401-410 กิโลกรัมต่อไร่ ที่เหลือส่วนน้อย (ร้อยละ 9.0) ได้ผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 421 กิโลกรัมต่อไร่ขึ้นไป เกษตรกรได้รับผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ต่ำสุด 390 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 430 กิโลกรัมต่อไร่ และได้รับผลผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 409.01 กิโลกรัมต่อไร่

1.2.9 ผลผลิตข้าวทั้งหมด

เกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 30.0) ได้ผลผลิตข้าวทั้งหมด 3,100-4,000 กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 28.0 และร้อยละ 25.0 ได้ผลผลิตข้าวทั้งหมดระหว่าง 4,100-5,000 กิโลกรัม และได้ผลผลิตข้าวทั้งหมดระหว่าง 2,100-3,000 กิโลกรัม ตามลำดับ และมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 14.0 และร้อยละ 3.0) ได้ผลผลิตข้าวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2,000 กิโลกรัม และ

ได้รับผลผลิตข้าวทั้งหมด 5,100 กิโลกรัมขึ้นไป เกษตรกรได้รับผลผลิตข้าวต่ำสุด 1,245 กิโลกรัม สูงสุด 6,592 กิโลกรัม และได้รับผลผลิตข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 3,307.87 กิโลกรัม

1.2.10 ราคาจำหน่ายข้าว

เกษตรกรทั้งหมดจำหน่ายข้าวขาวดอกมะลิได้ในราคา 9 บาทต่อกิโลกรัม

1.2.11 รายได้จากการปลูกข้าว

เกษตรกรครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 51.0) มีรายได้จากการปลูกข้าวระหว่าง 30,001-35,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29.0 มีรายได้จากการปลูกข้าวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 และร้อยละ 10.0 มีรายได้จากการปลูกข้าวระหว่าง 20,001-25,000 บาท และเกษตรกรส่วนน้อย (ร้อยละ 7.0 และร้อยละ 3.0) มีรายได้จากการปลูกข้าวระหว่าง 20,001 – 25,000 บาท มีรายได้จากการปลูกข้าว 35,001 บาทขึ้นไป เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกข้าวต่ำสุด 11,205 บาท สูงสุด 36,900 บาท และมีรายได้จากการปลูกข้าว เฉลี่ย 33,313.23 บาท

1.2.12 แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าว

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.0) จำหน่ายข้าวให้กับเกษตรกรทั่วไป รองลงมาร้อยละ 26.0 จำหน่ายข้าวให้กับกลุ่มเกษตรกร

1.3 สภาพทั่วไปในการผลิตข้าว ได้แก่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกข้าว ลักษณะพื้นที่ทำนา ลักษณะเนื้อดิน จากการศึกษาพบว่า (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 สภาพทั่วไปในการผลิตข้าว

N = 100		
สภาพทั่วไปในการผลิตข้าว	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกข้าว		
น้ำฝน	67	67.0
น้ำฝนและแหล่งน้ำธรรมชาติ	17	17.0
น้ำฝนและน้ำชลประทาน	16	16.0
ลักษณะพื้นที่ทำนา		
นาดอน	48	48.0
นาลุ่ม	52	52.0
ลักษณะเนื้อดิน		
ดินเหนียว	14	14.0
ดินร่วนปนทราย	86	86.0

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปในการผลิตข้าวดอกมะลิ 105 จากการศึกษาพบว่า ดังนี้

1.3.1 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

เกษตรกรกว่าสองในสาม (ร้อยละ 67.0) ใช้น้ำฝนในการทำนา รองลงมา ร้อยละ 17.0 และร้อยละ 16.0 ใช้น้ำฝนและน้ำธรรมชาติในการทำนา และใช้น้ำฝนและน้ำชลประทาน ในการทำนา

1.3.2 ลักษณะพื้นที่นา

เกษตรกรกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.0) มีลักษณะพื้นที่ทำนาเป็นที่ลุ่ม รองลงมา ร้อยละ 48.0 มีลักษณะพื้นที่ทำนาเป็นที่ดอน

1.3.3 ลักษณะเนื้อดินของพื้นที่ทำนา

เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.0) ที่ทำนามีลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย รองลงมา ร้อยละ 14.0 ที่ทำนามีลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียว

ตอนที่ 2 การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามหลักวิชาการปลูกข้าวของสมาชิกศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนในด้านการเตรียมดิน การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การตรวจเพื่อคัดพันธุ์ปน และการเก็บเกี่ยวข้าว การตากลดความชื้น การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

ตารางที่ 4.4 การเตรียมดิน

กิจกรรม	N = 100	
	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การเตรียมดิน		
1.1 ไถเคหลังการเก็บเกี่ยวข้าว หรือไถกลบตอซังและวัชพืช	35	35.0
1.2 ไขน้ำเข้าในแปลงนาหลังจากไถเคแล้ว	16	16.0
1.3 ปล่อน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้เมล็ดข้าวเรือและเมล็ดวัชพืชงอก	16	16.0
1.4 ไถแปรเพื่อทำลายต้นอ่อนข้าวเรือและต้นอ่อนของวัชพืช	100	100.0
1.5 ทำการคราดและทำเทือกหลังจากไถแปรแล้วประมาณ 15 – 30 วัน	100	100.0
1.6 ทำร่องเพื่อระบายน้ำในนาหลังหว่านข้าว	100	100.0
1.7 แบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อยมีขนาดกว้างประมาณ 5 เมตร	100	100.0

จากตารางที่ 4.4 จากการศึกษาพบว่า

การเตรียมดิน ประเด็นที่เกษตรกรทั้งหมดนำไปปฏิบัติ ได้แก่ ไถแปรเพื่อทำลายต้นอ่อนข้าวเรือและต้นอ่อนของวัชพืช การคราดและทำเทือกหลังจากไถแปรแล้วประมาณ 15 – 30 วัน ทำร่องเพื่อระบายน้ำในนาหลังหว่านข้าว แบ่งพื้นที่แปลงนาออกเป็นแปลงย่อยมีขนาดกว้างประมาณ 5 เมตร รองลงมาร้อยละ 35.0 ทำการไถเคหลังการเก็บเกี่ยวข้าว หรือไถกลบตอซังและวัชพืช และร้อยละ 16.0 ไขน้ำเข้าในแปลงนาหลังจากไถเคแล้ว และปล่อน้ำไว้ในนาพอชุ่มทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน เพื่อให้เมล็ดข้าวเรือและเมล็ดวัชพืชงอก

ตารางที่ 4.5 การเตรียมเมล็ดพันธุ์

กิจกรรม	N = 100	
	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์		
2.1 ทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์	100	100.0
2.2 คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่เป็นโรคออก	100	100.0
2.4 ทดสอบความงอกของเมล็ดข้าวก่อนนำไปเพาะปลูก	100	100.0
2.5 คลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา	100	100.0
2.6 คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์และงอกแรงด้วยน้ำเกลือ	100	100.0
2.7 ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับการตกกล้าในอัตรา 5 – 6 กิโลกรัมต่อไร่	100	100.0
2.8 เพาะเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยการแช่น้ำทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง	100	100.0
2.9 หลังจากแช่น้ำแล้วนำไปห่ม 24 – 36 ชั่วโมง	100	100.0

จากตารางที่ 4.5 จากการศึกษาพบว่า
การเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์
ไปปฏิบัติทุกประเด็น

ตารางที่ 4.6 การใส่ปุ๋ย

กิจกรรม	N = 100	
	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
3. การใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
3.1 ใส่ปุ๋ยอินทรีย์	100	100.0
3.2 ใส่ปุ๋ยเคมี	100	100.0

จากตารางที่ 4.6 จากการศึกษาพบว่า
การใส่ปุ๋ย เกษตรกรทั้งหมดมีการใส่ทั้งปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมี

ตารางที่ 4.7 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

N = 100

กิจกรรม	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
4.1 ใช้สารเคมี	100	100.0
4.2 ใช้สารชีวภัณฑ์	14	14.0

จากตารางที่ 4.7 จากการศึกษาพบว่า

การป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรทั้งหมดมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารเคมี มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 14.0) ทำการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารชีวภัณฑ์

ตารางที่ 4.8 การตรวจตัดต้นพันธุ์ปน

N = 100

กิจกรรม	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
5. การตรวจตัดต้นพันธุ์ปน		
5.1 ตรวจเพื่อตัดต้นพันธุ์ปนครั้งที่ 1 ระยะข้าวแตกกอ (30 – 40 วัน หลังหว่านข้าว)	100	100.0
5.2 ตรวจเพื่อตัดต้นพันธุ์ปนครั้งที่ 2 ระยะข้าวออกดอก (50 – 60 วัน หลังหว่านข้าว)	100	100.0
5.3 ตรวจเพื่อตัดต้นพันธุ์ปนครั้งที่ 3 ระยะข้าวโน้มรวง (3 – 5 วัน ก่อนการเก็บเกี่ยวข้าว)	100	100.0

จากตารางที่ 4.8 จากการศึกษาพบว่า

การตรวจตัดต้นพันธุ์ปน เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีการตรวจตัดพันธุ์ปนไปปฏิบัติทุกประเด็น

ตารางที่ 4.9 การเก็บเกี่ยวข้าว

กิจกรรม	N = 100	
	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
6. การเก็บเกี่ยวข้าว		
6.1 เก็บเกี่ยวข้าวระยะสุกแก่จัด (30 วันหลังข้าวออกดอก)	100	100.0
6.2 ทำความสะอาดเครื่องเกี่ยวนวดก่อนเก็บเกี่ยว	100	100.0
6.3 ทำความสะอาดกระสอบก่อนบรรจุ	100	100.0
6.4 เก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวดที่ความเร็วสูงเกินไป	0	0

จากตารางที่ 4.9 จากการศึกษาพบว่า

การเก็บเกี่ยวข้าว เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวข้าวไปการปฏิบัติ
ทุกประเด็น ยกเว้น เก็บเกี่ยวข้าวด้วยเครื่องเกี่ยวนวดที่ความเร็วสูงเกินไป

ตารางที่ 4.10 การตากลดความชื้น

กิจกรรม	N = 100	
	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
7. การตากลดความชื้น		
7.1 ลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าวลงให้เหลือประมาณ 12 – 13 เปอร์เซ็นต์ หลังการเก็บเกี่ยว	100	100.0-
7.2 ตากข้าวในลานตากในสภาพที่มีแดด	0	0
7.3 เกลี่ยเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ตากบนลานตากให้สม่ำเสมอหนาประมาณ 5 เซนติเมตร	0	0
7.4 หมั่นพลิกกลับเมล็ดข้าวขณะตาก วันละ 3 – 4 ครั้ง	0	0
7.5 ช่วงตอนกลางคืนทำการกองรวมกัน ใช้วัสดุคลุมกองข้าวเพื่อป้องกันน้ำค้างและฝน	0	0

จากตารางที่ 4.10 จากการศึกษาพบว่า

การตากลดความชื้น เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีการตากลดความชื้นใน
ประเด็นการลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าวลงให้เหลือประมาณ 12 – 13 เปอร์เซ็นต์ไปปฏิบัติ ส่วน
ประเด็นอื่นๆ ไม่มีการนำไปปฏิบัติ

ตารางที่ 4.11 การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

กิจกรรม	การปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
8. การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์		
8.1 สีฟคัดทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ก่อนเก็บรักษา การบรรจุ เมล็ดพันธุ์ข้าวในกระสอบที่สะอาด	100	100.0
8.2 วางกระสอบเมล็ดพันธุ์บนพื้นที่รองด้วยไม้สูงจากพื้นอย่าง น้อย 15 เซนติเมตร	35	35.0
8.3 จัดวางกระสอบเมล็ดพันธุ์ในโรงเก็บที่มีอากาศถ่ายเท สะดวก	35	35.0
8.4 แยกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวใหม่ไม่ให้ปะปนกับข้าวเก่า	100	100.0
8.5 ติดป้ายแสดงชื่อพันธุ์ข้าวไว้ที่กระสอบบรรจุเมล็ดพันธุ์	0	0

จากตารางที่ 4.11 จากการศึกษาพบว่า

การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์
ไปปฏิบัติในประเด็นสีฟคัดทำความสะอาดเมล็ดพันธุ์ก่อนเก็บรักษาการบรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวใน
กระสอบที่สะอาด และ ประเด็นแยกเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวใหม่ไม่ให้ปะปนกับข้าวเก่า รองลงมา ร้อย
ละ 35.0 มีการนำเทคโนโลยีการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ไปปฏิบัติในประเด็นวางกระสอบเมล็ดพันธุ์
บนพื้นที่รองด้วยไม้สูงจากพื้นอย่างน้อย 15 เซนติเมตร และประเด็นจัดวางกระสอบเมล็ดพันธุ์ใน
โรงเก็บที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105

3.1 ปัญหาในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกร

ปัญหาของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการเตรียมดิน ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ด้านการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว ด้านการใส่ปุ๋ยเคมี ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ด้านการตรวจคัดตันพันธุ์ปน ด้านการเก็บเกี่ยวข้าว ด้านการนวดข้าว ด้านการตากลดความชื้น ด้านการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ด้านการตลาด และด้านอื่น ๆ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

กิจกรรม	ปัญหา	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านพื้นที่		
- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	16	16.0
2. การเตรียมดิน		
- ค่าไถเตรียมดินแพง	20	20.0
3. การเตรียมเมล็ดพันธุ์		
- ได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวล่าช้า	25	25.0
4. การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว		
- แหล่งปุ๋ยอินทรีย์หายาก	100	100.0
- ปุ๋ยอินทรีย์มีราคาแพง	100	100.0
5. การใส่ปุ๋ยเคมี		
- ปุ๋ยเคมีราคาแพง	100	100.0
6. การเก็บเกี่ยวข้าว		
- ขาดแคลนแรงงานในการเก็บเกี่ยว	100	100.0
- อัตราค่าจ้างสูง	100	100.0
7. การตากลดความชื้น		
- ลานตากไม่พอเพียง	100	100.0

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

N = 100

กิจกรรม	ระดับปัญหา	
	ร้อยละ	ร้อยละ
8. การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์		
- ไม่มีโรงเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์	65	65.0
9. การตากลดความชื้น		
- ลานตากไม่พอเพียง	100	100.0
10. ด้านอื่นๆ		
- ขาดแหล่งเงินทุน	31	31.0
- อัตราดอกเบี้ยสูง	31	31.0

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาพบว่า

ประเด็นที่เกษตรกรทั้งหมดมีปัญหา 4 ประเด็น ได้แก่ (1) การใส่ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าว มีปัญหาแหล่งปุ๋ยอินทรีย์หายาก และแหล่งปุ๋ยอินทรีย์มีราคาแพง (2) การใส่ปุ๋ยเคมี มีปัญหาปุ๋ยเคมีราคาแพง (3) การเก็บเกี่ยวข้าว มีปัญหา ขาดแคลนแรงงานในการเก็บ และ อัตราค่าจ้างสูง (4) การตากลดความชื้น มีปัญหา ลานตากไม่เพียงพอ รองลงมาร้อยละ 65.0 มีปัญหาในประเด็นการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ มีปัญหาไม่มีโรงเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ร้อยละ 50.0 มีปัญหาในประเด็นด้านการตลาด คือ ไม่มีตลาดรองรับ ร้อยละ 31.0 มีปัญหาในประเด็นด้านอื่นๆ ในประเด็นย่อยขาดแหล่งเงินทุน และอัตราดอกเบี้ยสูง ร้อยละ 25.0 มีปัญหาในประเด็นการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ในประเด็นย่อยได้รับเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ข้าวล่าช้า ร้อยละ 20.0 มีปัญหาในประเด็น การเตรียมดิน คือ ค่าไถเตรียมดินแพง และร้อยละ 16.0 มีปัญหาด้านพื้นที่ คือ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

3.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกษตรกรพร้อมกับให้เกษตรกรเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกร

N = 100

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. การถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ควรจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง	100	100.0
2. ศูนย์ขยายพันธุ์พืชควรให้ความสำคัญและตระหนักในด้านการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกทุกปี	62	62.0
3. ภาครัฐควรสนับสนุนเครื่องนวดข้าวประจำศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนศูนย์ละ 1 เครื่อง	71	71.0
4. ด้านการตลาดควรมีการสร้างเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	56	56.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เกษตรกรทั้งหมดเสนอให้มีการถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าวอย่างต่อเนื่องทุกปี รองลงมาร้อยละ 71.0 ร้อยละ 62.0 และร้อยละ 56.0 ต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนเครื่องนวดข้าวประจำศูนย์ส่งเสริมและผลิตข้าวชุมชนศูนย์ละ 1 เครื่อง ศูนย์ขยายพันธุ์พืชควรให้ความสำคัญและตระหนักในด้านการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกทุกปี และด้านการตลาดควรมีการสร้างเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงในการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์